

Examen VMBO-KB

2016

tijdvak 2
woensdag 22 juni
13:30 - 15:30 uur

Nederlands CSE KB

Bij dit examen horen een bijlage en een uitwerkbijlage.

Beantwoord alle vragen en maak alle opdrachten in de uitwerkbijlage.

Achter dit examen is een erratum opgenomen.

Dit examen bestaat uit 25 vragen, een samenvattingsopdracht en een schrijfoopdracht.

Voor dit examen zijn maximaal 53 punten te behalen.

Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

KB-0011-a-16-2-o

Beschikbaar gesteld door Stichting Studiebegeleiding Leiden (SSL).

Voor alle eindexamens, zie www.allexamens.nl. Voor de perfecte voorbereiding op je eindexamen, zie www.sslleiden.nl.

Tekst 1

4p 1 **Zoekend lezen**

Lees eerst de vragen en zoek vervolgens de antwoorden op in de tekst.

- 1 Hoeveel deskundigen geven een mening over de voor- en nadelen van barbecueën?
- 2 Hoeveel betaal je gemiddeld voor een gasfles van 10 kilo?
- 3 Welke twee barbecues komen snel op temperatuur?
- 4 Wat is de levensduur van een blikachtige kogelbarbecue?
- 5 Bij welke barbecue kun je de smaak niet vergelijken met die van 'echt' barbecueën?
- 6 Welke barbecue geeft volgens de deskundigen 'dé barbecuebeleving'?
- 7 Op welke twee manieren kun je beginnen met barbecueën als je gebruik maakt van een barbecue op houtskool of briketten?
- 8 Welke expert heeft nog nooit met een keramische barbecue gewerkt?
- 9 Welke expert is de eigenaar van 'Het Kookvuur Barbecue Catering'?
- 10 Bij welke barbecue kun je de warmte met behulp van een knop regelen?

Tekst 2

11p 2 **Samenvattingsopdracht**

Vat de tekst 'Online shoppen, hoe doe je dat?' samen in maximaal 290 woorden.

Besteed daarbij alleen aandacht aan de volgende punten:

- 1 de manier waarop we tegenwoordig winkelen;
- 2 het doel van een keurmerk voor webwinkels;
- 3 waar je als consument bij een keurmerk op moet letten;
- 4 drie voordelen voor de consument als een webwinkel is aangesloten bij Thuiswinkel.org;
- 5 de drie tips voor webshoppers die Ank van Heeringen noemt;
- 6 de betekenis van het herroepingsrecht bij thuiswaarborgwinkels;
- 7 een voordeel voor de consument van de uitbreiding van het herroepingsrecht van winkels die aangesloten zijn bij Thuiswinkel.org;
- 8 de twee zaken waar je op moet letten bij retourzending;
- 9 drie taken van de verkoper bij de garantie van een product;
- 10 waarom er meer aandacht moet zijn voor wet- en regelgeving rondom keurmerken.

Maak er een samenhangend geheel van. Gebruik geen telegramstijl. Noem niet onnodig voorbeelden. Tel de woorden en zet het aantal onder de samenvatting. Zet de titel erboven.

Tekst 3

- 1p 3 In de tekst wordt gesproken over een project van Roots4kids.
Dit project richt zich met name op
- A belangrijke keuzes maken in het leven.
 - B verhalen lezen op de website van Roots4Kids.
 - C verkoop van tassen uit Kameroen.
 - D voorzien in basisbehoeften van kinderen.
- 1p 4 De maker van de tekst probeert de betrokkenheid van de lezer zo groot mogelijk te krijgen.
Op welke manier wordt de lezer heel direct aangesproken?
De lezer wordt heel direct aangesproken door hem
- A geld over te laten maken voor een goed doel.
 - B over te halen een tas te kopen.
 - C te dwingen een moeilijke keuze te maken.
 - D te verplichten om de verhalen op de website te lezen.
- 1p 5 Wat is het doel van deze tekst?
De lezer
- A informeren over het leven van kinderen in Kameroen.
 - B instrueren hoe keuzes te maken.
 - C overhalen om de website te bezoeken.
 - D overtuigen dat kinderen recht hebben op een goede toekomst.
- 1p 6 “Roots4Kids biedt kinderen in Kameroen een toekomst.”
Op welke keuzes richten zij zich vooral tijdens het project?
- A eten en onderdak
 - B eten en school
 - C eten, onderdak en school
 - D onderdak en school

Tekst 4

- 1p 7 In alinea 3 wordt gesproken over motieven om naar muziek te luisteren.
→ Noem de zes motieven.
- 1p 8 In alinea 5 wordt gesproken over het Mozart-effect.
→ Noem de vier concrete gevolgen van het Mozart-effect.

- 1p 9 Universitair hoofddocent Guido Band deed onderzoek naar effecten van lawaai op emotie en cognitie.
Welke conclusie trekt hij? Gebruik voor je antwoord de informatie uit de alinea's 7, 8 en 9.
- A Muziek heeft een positieve invloed als je eenvoudig doewerk uitvoert.
 - B Muziek heeft een positieve invloed als je ingewikkeld denkwerk uitvoert.
 - C Muziek leidt bij het uitvoeren van werk tot hogere prestaties.
 - D Muziek leidt bij het uitvoeren van werk tot lagere prestaties.
- 1p 10 Wat is het verband tussen alinea 7 en alinea 8?
- A Alinea's 7 en 8 vormen een opsomming.
 - B Alinea's 7 en 8 vormen een tegenstelling.
 - C Alinea 8 is een gevolg van alinea 7.
 - D Alinea 8 is een uitwerking van alinea 7.
- 1p 11 In alinea 9 spreekt Guido Band over een optimaal 'arousal-niveau', een graad van alertheid, die werknemers op het werk nodig hebben.
→ Beschrijf in maximaal 20 woorden wat Guido Band hiermee bedoelt.
- 1p 12 Citeer de zin uit alinea 9 die het beste aansluit bij de zin uit alinea 6
"Luisteren naar je favoriete popmuziek kan er in veel gevallen zelfs toe leiden dat je spontaan vergeet waarmee je bezig bent." (regel 84-87)
- 1p 13 In de laatste alinea lees je dat muziekjournalist Leo Blokhuis het nummer 4'33" van de Amerikaanse componist opzet als hij moet werken.
→ Wat is er zo bijzonder aan dat nummer?
Gebruik voor je antwoord maximaal 15 woorden.

Tekst 5

- 1p 14 Op welke wijze wordt het onderwerp van de tekst in alinea 1 ingeleid?
- A door een conclusie te trekken
 - B door een pakkend verhaal weer te geven
 - C door een samenvatting van de tekst te geven
 - D door voor de tekst belangrijke vragen te stellen
- 1p 15 De alinea's 2 en 3 horen bij elkaar.
Welk kopje past het beste bij de alinea's 2 en 3 samen?
- A Afname van contant betalen
 - B Gemakkelijker uitgeven van virtueel geld
 - C Minder waard worden van geld
 - D Ontwikkelingen in het betalingsverkeer

- 1p 16 De alinea's 4 en 5 horen bij elkaar.
Welk kopje past het beste bij de alinea's 4 en 5 samen?
A Gebrek aan inzicht
B Geschrokken door uitgaven
C Getriggerd door kortingen
D Gevoelig voor verleidingen
- 1p 17 "Ze vergelijkt het met vroeger (...)" (regel 25)
Welke vergelijking maakt Henriëtte Prast hier?
Ze geeft aan dat
A Franse francs en virtueel geld beide als speelgeld gezien kunnen worden.
B in Frankrijk net als in Nederland te gemakkelijk geld uitgegeven wordt.
C mensen nu te gemakkelijk geld uitgegeven net zoals vroeger.
D virtueel geld en buitenlands geld gemakkelijk uitgegeven worden.
- 2p 18 Gabriëlla Bettonville noemt in de tekst drie redenen waarom mensen nauwelijks een idee hebben waar hun geld aan uitgegeven wordt.
→ Noteer de drie redenen die Bettonville geeft.
- 1p 19 "Voor hen geldt hetzelfde als voor een derde van de Nederlandse huishoudens: ze zouden best willen weten waar hun geld blijft, maar ze vinden het niet belangrijk genoeg om er werk van te maken."
(regels 85-90)
→ Citeer het zinsgedeelte uit de alinea's 3 tot en met 5 waarin hetzelfde wordt beweerd.
- 1p 20 In de alinea's 6 en 7 worden Piet-Jan Ottenhof en Hanneke van der Werf genoemd.
Welke uitspraak past het beste bij deze personen?
Ottenhoff en Van der Werf zijn voorbeelden van mensen
A die behoren tot de huishoudens met een bovenmodaal inkomen en met name zijn gaan letten op kleine besparingen op hun uitgaven.
B die kritisch kijken naar hun uitgavenpatroon net als het merendeel van de Nederlanders.
C die net als een deel van de Nederlanders hun uitgaven niet heel belangrijk vinden, maar wel kritischer zijn gaan kijken naar hun uitgaven.
D die wat ouder zijn en daarom meer ervaring dan jongeren hebben in hoe ze met hun uitgaven om moeten gaan.

- 1p 21 Op welke wijze gebruikt de schrijfster de uitspraken van deskundigen in deze tekst?
- A Zij gebruikt ze om een verschijnsel te verklaren.
 - B Zij gebruikt ze vooral om haar eigen standpunt te onderbouwen.
 - C Zij laat merken het oneens te zijn met de uitspraken.
 - D Zij trekt de juistheid van de uitspraken in twijfel.
- 1p 22 Wat is het belangrijkste doel van de schrijfster met deze tekst?
De schrijfster wil de lezer
- A adviseren om meer inzicht te krijgen in zijn uitgavenpatroon.
 - B ervan overtuigen dat hij beter moet letten op zijn uitgaven.
 - C ervoor waarschuwen om niet te grote uitgaven te doen in deze tijd.
 - D informeren over hoe mensen met hun uitgaven omgaan.
- 1p 23 Hoe kun je de inhoud van alinea 8 het beste weergeven?
In alinea 8 wordt
- A een advies gegeven.
 - B een conclusie getrokken.
 - C een toekomstbeeld geschetst.
 - D een waarschuwing uitgesproken.
- 1p 24 Welke zin geeft het beste de hoofdgedachte van de tekst weer?
- A Er is een groep mensen die de neiging heeft dingen te kopen die niet echt nodig zijn en die groep wordt steeds groter.
 - B Er zijn mensen die hun geld te gemakkelijk uitgeven, maar die mensen kijken tegenwoordig wel wat kritischer naar hun uitgavenpatroon.
 - C Uit onderzoek blijkt dat mensen tegenwoordig kritischer kijken naar hun uitgavenpatroon dan vroeger het geval was.
 - D Uit onderzoek blijkt dat ouderen en mensen die als kind geleerd hebben met geld om te gaan, bewuster met hun geld omgaan.

Kijk wat een ander doet

(1) Een grote groep Nederlanders houdt zijn inkomsten en uitgaven niet of onvoldoende bij. Met een digitaal huishoudboekje kun je je inkomsten en uitgaven gemakkelijk bijhouden. Er zijn verschillende gratis uitvoeringen. Op wijzeringeldzaken.nl/handige-hulpmiddelen/huishoudboekjes staat een overzicht van ruim twintig populaire digitale huishoudboekjes met informatie over de mogelijkheden en het gebruiksgemak. Een van de gratis digitale huishoudboekjes is AFAS Personal van het Nibud, waarmee het mogelijk is bankrekeningen te downloaden en papieren bonnetjes te scannen.

(2) Vul je gegevens in op nibud.nl/persoonlijkbudgetadvies en zie wat mensen in vergelijkbare omstandigheden gemiddeld uitgeven aan verzekeringen, wonen, kleding, vakanties en boodschappen. Zulke overzichtjes kun je soms ook vinden bij de digitale huishoudboekjes van banken. Vaak zijn die nog gedetailleerder. Dan zie je bijvoorbeeld wat iemand van jouw leeftijd en opleidingsniveau die in dezelfde provincie woont, besteedt aan boodschappen.

- 1p 25 “Een grote groep Nederlands houdt zijn inkomsten en uitgaven niet of onvoldoende bij.” (alinea 1)
→ Citeer een zin uit de alinea’s 1 tot en met 4 van de tekst ‘Enig idee wat die frappuccino’s kosten?’ waarin hetzelfde wordt beweerd.
- 1p 26 In de tekst ‘Kijk wat een ander doet’ wordt gesproken over verschillende soorten huishoudboekjes.
→ Leg uit wat het verschil is tussen de gratis digitale huishoudboekjes en de digitale huishoudboekjes van de banken.
Gebruik voor je antwoord niet meer dan 10 woorden.

Schrijfofdracht

Het einde van het schooljaar is in zicht en in jullie klas deelt de mentor de rapporten uit. Over sommige rapporten is de mentor erg tevreden, maar andere stemmen hem minder gelukkig. Volgens jullie mentor zijn er leerlingen in de klas die meer tijd aan hun bijbaantje besteden dan aan hun schoolwerk, wat ten koste zou gaan van de cijfers.

Al snel ontstaat er in de klas een discussie over bijbaantjes. Veel leerlingen blijken een bijbaantje te hebben en de meeste leerlingen onderstrepen het belang van een bijbaantje: het geld dat ermee verdiend wordt, heeft men bijvoorbeeld hard nodig. Een leerling verwijst daarnaast naar de tekst 'Enig idee wat die frappucino's kosten?' en citeert de uitspraak van Gabriëlla Bettonville van het Nibud: "Als je zakgeld kreeg en als scholier een bijbaantje had, kun je later beter met geld omgaan." Daarom is het volgens deze klasgenoot ook belangrijk om een bijbaantje te hebben.

Toch zijn er ook kritische geluiden te horen. Iemand geeft aan dat zijn schoolwerk inderdaad te lijden heeft onder zijn bijbaantje. Als zijn baas belt of hij wil werken, terwijl er eigenlijk geleerd moet worden voor een belangrijke toets, kiest hij er toch vaak voor om te gaan werken. Ook vragen sommige leerlingen zich af of je inderdaad beter met geld om leert gaan door een bijbaantje: het geld dat binnenkomt, wordt namelijk vaak ook weer snel uitgegeven.

Je denkt nog eens over dit onderwerp na en besluit een artikel voor de schoolkrant te schrijven. In dit artikel, dat gelezen zal worden door leerlingen en docenten, ga je in op de vraag of bijbaantjes wel of niet nuttig zijn.

13p **27 Opdracht**

Schrijf het artikel voor de schoolkrant. Gebruik hierbij de gegevens van de tekst op de vorige bladzijde en de tekst 'Enig idee wat die frappuccino's kosten?'. Gegevens die niet in de opdracht vermeld staan, moet je zelf bedenken.

Besteed in jouw artikel aandacht aan de volgende onderwerpen:

- de aanleiding voor het artikel: de discussie in de les;
- de inhoud van de discussie;
- een beschrijving van de situatie in jouw klas: geef aan hoeveel leerlingen een bijbaantje hebben en noem minimaal drie voorbeelden van het soort werk dat ze doen;
- een beschrijving van jouw eigen situatie: geef aan of je een bijbaantje hebt en leg uit waarom wel of niet;
- jouw mening over de vraag of bijbaantjes nuttig zijn of niet;
- twee argumenten voor deze mening, ontleend aan de voorgaande tekst, aan de tekst 'Enig idee wat die frappuccino's kosten?' en/of aan je eigen ervaring;
- een advies aan klasgenoten: wat kunnen ze doen om ervoor te zorgen dat hun schoolwerk niet onder een bijbaantje lijdt?

Maak er een samenhangend geheel van en zet er een passende titel boven.

Vermeld je naam en de klas waarin jij zit onder het artikel.

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.

Nederlands CSE KB

Centraal examen vmbo

Tijdvak 2

Opgaven

Aan de secretarissen van het eindexamen van de scholen voor vmbo,

Bij het centraal examen Nederlands KB vmbo op woensdag 22 juni, aanvang 13.30 uur moet de volgende mededeling aan het begin van de zitting bij de kandidaten bekend zijn.

Op **pagina 7**, bij **vraag 25** is het citaat uit alinea 1 niet juist weergegeven.

“Een grote groep Nederlands houdt zijn inkomsten en uitgaven niet of onvoldoende bij.” (alinea 1)

moet vervangen worden door:

“Een grote groep Nederlanders houdt zijn inkomsten en uitgaven niet of onvoldoende bij.” (alinea 1)

Het College voor Toetsen en Examens
Namens deze, de voorzitter,

drs. P.J.J. Hendrikse